

OBSAH

ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD

Elektronická učebnice

Jana Sykalová

Tento materiál byl vytvořen v rámci projektu CZ.1.07/1.1.07/03.0027
Tvorba elektronických učebnic

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

OBSAH

1	Člověk a hospodářství	4
1.1	Úřad práce, služby úřadu práce, nezaměstnanost	4
1.1.1	Pojmy vztahující se k probíranému tématu.....	6
2	Člověk v lidském společenství	9
2.1	Hospodaření jednotlivce a rodiny	9
2.2	Sestavení fiktivního rodinného rozpočtu, sestavení rozpočtu životních nákladů	9
2.2.1	Příklad hospodaření rodiny	10
2.3	Řešení krizových finančních situací	12
2.3.1	Služby nabízené bankami	12
2.4	Sociální politika státu	13
3	Česká republika, Evropa, svět.....	16
3.1	Vývoj českého státu a ústavnosti, české státní a národní symboly.....	16
3.2	Současný svět, rozdělení států, globální problémy	21
3.2.1	ČR a jej postavení v soudobém světě	21
3.2.2	Zahraničně-politické cíle ČR	21
3.2.3	Členství ČR v mezinárodních organizacích	21
3.2.4	Velmoci.....	22
3.2.5	Supervelmoci	22
3.2.6	Vyspělý stát	23
3.2.7	Rozvojové země a jejich problémy	23
3.3	Globalizace v hospodářské, kulturní a politické sféře	24
3.3.1	Globální problémy	25
3.3.2	Pojmy vztahující se k tématu.....	25
3.4	OSN – struktura, cíle, humanitární pomoc.....	26
3.4.1	Orgány OSN	26
4	Sociální psychologie	34
4.1	Struktura osobnosti	34
4.1.1	Osobnost a individualita	34
4.1.2	Dynamika osobnosti	35
4.1.3	Osobnost: duševní a tělesná stránka, vývoj a rozvoj osobnosti.....	35
4.1.4	Temperament.....	37

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

OBSAH

4.2	Mezilidské vztahy a komunikace	39
4.2.1	Dělení komunikace	39
4.2.2	Komunikační systémy	47
4.2.3	Sociální komunikace	47
5	Odkazy a zdroje	50

ČLOVĚK A hospodářství

1 Člověk a hospodářství

1.1 Úřad práce, služby úřadu práce, nezaměstnanost

Úřad práce České republiky zřizuje zákon č. 73/2011 Sb. (zákon o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů). Účinnost zákona je od 1. 4. 2011. Úřad práce přebírá veškeré úkoly v oblastech zaměstnanosti, ochrany zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele, státní sociální podpory a dalších.

K zabezpečení spolupráce na trhu práce vytváří Úřad práce podle potřeby poradní sbory složené zejména ze zástupců odborových organizací, organizací zaměstnavatelů, družstevních orgánů, organizací zdravotně postižených a územních samosprávných celků. Účelem poradních sborů je koordinace při realizaci státní politiky zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů v příslušném správním obvodu. Poradní sbory se vyjadřují zejména k poskytování příspěvků zaměstnavatelům v rámci aktivní politiky zaměstnanosti, programům rekvalifikace, organizaci poradenské činnosti, opatřením na podporu rovného zacházení se všemi fyzickými osobami uplatňujícími právo na zaměstnání a k hromadnému propouštění.

Úkol č. 1:

Vyhledej pět příkladů služeb úřadu práce:

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ČLOVĚK A hospodářství

Úkol č. 2:

Odpověz na otázky:

- 1) Nárok na podporu v nezaměstnanosti má uchazeč o zaměstnání, který:

- 2) Nárok na podporu v nezaměstnanosti nemá uchazeč o zaměstnání (uved' tři příklady):

- 3) Jaké jsou potřebné formuláře a kde jsou k dispozici:

ČLOVĚK A hospodářství

4) Uveď tři důvody, které vedou k vyřazení uchazeče o zaměstnání z evidence:

5) Podle kterého právního předpisu se postupuje při projednávání podpory v nezaměstnanosti:

1.1.1 Pojmy vztahující se k probíranému tématu:

Ekonomika

Je specifickou strukturou vzájemných vztahů určených k uspokojování potřeb.

Ekonomické statky

Je cokoliv, co je užitečné a současně vzácné, například zboží a služby. Prostřednictvím statků uspokojujeme své potřeby a to je hnací silou ekonomického života lidské společnosti.

Trh

Je místem ekonomiky, ve které se střetává nabídka a poptávka a kde dochází k výměně statků.

Dělení: místní, národní, světový.

Nabídka a poptávka

Nabídka je souhrn všech zamýšlených prodejů (zboží a služeb), se kterými přicházejí subjekty na trh s různými cenami.

Poptávka je souhrn všeho zboží, které jsou zákazníci ochotni koupit za příslušnou cenu.

Přebytek zboží vyvolává snižování ceny zboží a nedostatek zboží způsobuje růst ceny.

Peníze

Všeobecný ekvivalent všech statků, který zprostředkovává směnu.

ČLOVĚK A hospodářství

Trh práce a pracovní síla

Lidé hledají zaměstnání, které by co nejvíce odpovídalo jejich schopnostem na trhu práce. Nabízejí svou pracovní sílu, tj. souhrn fyzických a psychických schopností člověka směřujících k výkonu práce.

Ekonomicky aktivní obyvatelstvo

Je množství práceschopného obyvatelstva ve státě.

Nezaměstnanost

Je ta část práceschopného obyvatelstva, které nenalezla na trhu práce uplatnění.

Míra nezaměstnanosti

Je podíl nezaměstnaných, kteří aktivně usilují o nalezení zaměstnání na trhu práce a jsou schopni to prokázat, na ekonomicky aktivním obyvatelstvu vyjádřených v procentech.

Práce

Je účelná, cílevědomá lidská činnost, která s pomocí přírodních zdrojů a kapitálu vytváří statky a služby k uspokojení lidských potřeb.

Kvalifikace

Vyjadřuje způsobilost člověka k výkonu určité práce. Je dána osobními předpoklady člověka, jeho vzděláním a zaškolením a praktickými zkušenostmi získanými při práci.

Mzda

Je cenou práce. Z pohledu zaměstnance je odměnou za práci a z pohledu zaměstnavatele je nákladem.

Druhy mzdy:

Hrubá: před zdaněním.

Čistá: je vyplácena zaměstnancům po odečtení daně z příjmu a dávek sociálního a zdravotního zabezpečení.

Nominální: plat v peněžním vyjádření.

Reálná: celková suma, za kterou si člověk může koupit zboží a služby.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ČLOVĚK A hospodářství

Úkol č. 3:

Do tabulky doplň aktuální statistické údaje:

Statistické údaje	Česká republika	Nový Jičín / Kopřivnice
Počet obyvatel		
Počet uchazečů o zaměstnání		
Nezaměstnanost v %		
Míra nezaměstnanosti		

ČLOVĚK V lidském společenství

2 Člověk v lidském společenství

2.1 Hospodaření jednotlivce a rodiny

Hospodaření jednotlivce a rodiny

Dobrý hospodář by měl umět:

- Svůj majetek dobře a rozumně využívat ke své spotřebě i jako investici.
- Svůj majetek pečovat a hájit jej: dobré zabezpečení, pojištění.
- Hospodařit s vlastním časem a vlastními silami, aby byl náš život harmonický, abychom uměli účelně rozvrhnout svůj čas na studium, práci a odpočinek.

Dobrý hospodář vždy myslí na budoucnost, plánuje a promýšlí své hospodaření. Proto je nezbytný hospodářský rozpočet, neboť nám dává přesnou představu o našich příjmech a výdajích.

Základním pravidlem hospodaření je, že dlouhodobě musí převažovat příjmy (peníze, které vyděláme) nad výdaji (peníze, které utratíme).

Rodina musí být do značné míry soběstačná. Ekonomickou aktivitou míníme schopnost získávat svou činnost (práci) prostředky (peníze) nezbytné pro životní rozvoj rodiny.

Ekonomicky aktivní nejsou děti, které se na aktivitu připravují - učí se.

Ekonomicky méně aktivní jsou prarodiče, kteří nepracují, ale pobírají důchod. I občané důchodového věku, podobně jako studenti, si mohou „přivydělat“ na brigádách či v zaměstnání na časově omezenou dobu.

2.2 Sestavení fiktivního rodinného rozpočtu, sestavení rozpočtu životních nákladů

Příjmová část rozpočtu:

Zahrnuje mzdy a platy všech svých členů, sociální dávky (přídavky na děti), důchody, renty a výnosy z vkladů či z nájmu, hmotnou podporu při rekvalifikaci či nezaměstnanosti a podobně.

Výdajová část rozpočtu:

Je nájem, inkaso, výdaje na stravu a ošacení, kapesné, výdaje na domácnost, kulturu, vzdělání a cestování, spoření = vše, za co musí rodina platit.

Spoření:

Prostředek ke koupi nejrůznějšího zboží (nábytek, auto, dovolená, ...) i způsob vytváření rezerv na „horší časy“, kdy se rodina může ocitnout ve finanční tísní.

V případě, že by příjmy klesly, stal by se rozpočet rodiny schodkový = pasivní a bylo by třeba krátit výdaje (např. na jídle, na ošacení, na volnočasových aktivitách, ...).

Je-li hospodaření rodiny „zaběhané“ a život jejích členů pravidelný, není třeba dělat rodinný rozpočet na každý měsíc, ale je třeba vždy přemýšlet, abychom se na konci měsíce nedostali do finančních problémů.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ČLOVĚK V lidském společenství

2.2.1 Příklad hospodaření rodiny

příjmy	čtyřčlenná rodina	
pravidelný	otec	6 950, - Kč
	matka	6 700, - Kč
neočekávaný	například: prodej auta, brigáda, apod.	2 500, - Kč
sociální dávky	státní sociální podpora	2 200, - Kč
výdaje		
nutné výdaje v pevných částkách	nájemné	3 876, - Kč
	elektřina	692, - Kč
výdaje v proměnlivých částkách	na jídlo	5 000, - Kč
	na kulturu	1 000, - Kč
	na školu	1 000, - Kč
nepřavidelné fondy	na oblečení / osoba	500, - Kč/ 2 000, - Kč
	na dopravu (škola, zaměstnání)	600, - Kč
	na dovolenou	1 000, - Kč
	mimořádné výdaje	2 000, - Kč
Pravidelné kapesné dětem	na osobu	300, - Kč/ 600, - Kč
PŘÍJMY: 18 350, - Kč	VÝDAJE: 18 228, - Kč	AKTIVUM: 122, - Kč

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ČLOVĚK V lidském společenství

Úkol č. 1:

Sestav fiktivní rozpočet rodiny:

příjmy		
pravidelný	otec	
	matka	
neočekávaný	například: prodej auta, brigáda, apod.	
sociální dávky	státní sociální podpora	
výdaje		
nutné výdaje v pevných částkách	nájemné	
	elektřina	
výdaje v proměnlivých částkách	na jídlo	
	na kulturu	
	na školu	
nepravidelné fondy	na oblečení / osoba	
	na dopravu (škola, zaměstnání)	
	na dovolenou	
	mimořádné výdaje	
Pravidelné kapesné dětem	na osobu	
PŘÍJMY:	VÝDAJE:	AKTIVUM:

ČLOVĚK V lidském společenství

2.3 Řešení krizových finančních situací

Racionální hospodaření občana = ukládání peněz v bankovních domech: Komerční banka, Česká spořitelna a další, kde dochází k jejich zúročení (pokud je máme doma, dochází k znehodnocení peněz inflací).

2.3.1 Služby nabízené bankami:

Vedení účtu:

Žirový účet:

Banka za nás provádí pravidelné jednorázové platby, jimiž jsme ji pověřili (platba měsíčního inkasa, nájemného, spoření, aj.), klienti si na něj nechávají posílat plat od svých zaměstnavatelů.

Majitel žirového účtu si může nechat zřídit platební kartu, která je určena na výběr peněz z bankomatů a k platbám za zboží a služby na obchodních místech vybavených elektronickými terminály = bezhotovostní platba.

Termínovaný účet:

Je úročen vyšší úrokovou sazbou než běžný osobní účet, ale nelze z něj kdykoliv čerpat, leda po uplynutí sjednaného termínu nebo s rizikem ztráty značné částky z toho, oč byl náš vklad zhodnocen.

Stavební spoření:

Obsahuje státní podporu z ročních úspor, je možné čerpat stavební úvěr poměrně nízce úročený. To je mnohem výhodnější než si půjčit v bance přímo peníze, neboť pak kromě měsíčních splátek musíte zaplatit ročně i vysoký úrok, také jsou zavedeny poplatky za předčasné splacení úvěru.

Rizikové služby:

Půjčky, úvěry, hypotéky, multiservis apod.

ČLOVĚK V lidském společenství

2.4 Sociální politika státu

Sociální zabezpečení rodiny = sociální péče státu

Je organizovaná pomoc jednotlivým občanům i celým rodinám pro případ pracovní neschopnosti, mateřství, výchovy dětí, péče o nemocné, stáří, ztráty živitele apod.

Státní sociální podpora vyplývá ze zákona:

- přídavek na dítě (poskytuje se na nezaopatřené dítě do 26 let)
- sociální příplatek
- příspěvek na bydlení
- rodičovský příspěvek (péče o malé nebo dlouhodobě nemocné dítě při nemožnosti výkonu zaměstnání)
- jednorázové sociální dávky:
 - porodné (příspěvek při narození dítěte)
 - pohřebné
- státní podpora v nezaměstnanosti
- mimořádné příspěvky:
 - nepředvídatelné složité sociální a ekonomické situace při živelných katastrofách, dlouhodobé nemoci či invaliditě.

Příspěvky mohou mít i jiný než finanční charakter:

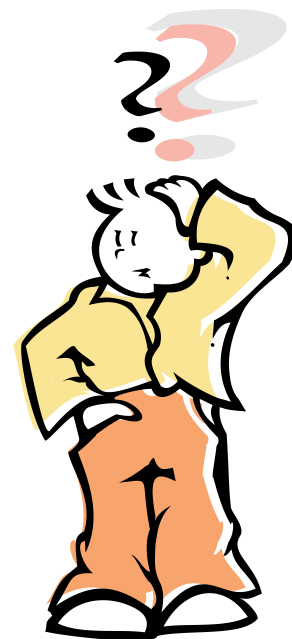
- při narození více než jednoho dítěte najednou: nárok na ošetřovatelskou výpomoc
- dlouhodobá nemoc: ošetřovatelka.

Zdroje pro sociální zabezpečení:

- sociální a zdravotní pojištění
- rozpočet státu, obce
- charitativní a humanitní organizace
- nadace
- sociální pomoc ze zahraničí.

Bez ohledu na sociální zabezpečení je nutná:

- lidská ochota
- nezištnost
- solidarita.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ČLOVĚK V lidském společenství

Úkol č. 2:

Doplň aktuální údaje do tabulky:

Výše životního minima pro jednotlivce	
Výše životního minima pro dítě 15 – 26 let	
Výše existenčního minima pro jednotlivce	

Odpověz na následující otázky:

a) Jaký je rozdíl mezi životním a existenčním minimem?

b) Který zákon upravuje životní a existenční minimum?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ČLOVĚK V lidském společenství

c) Vztahuje se existenční minimum i na nezaopatřené děti a invalidní osoby?

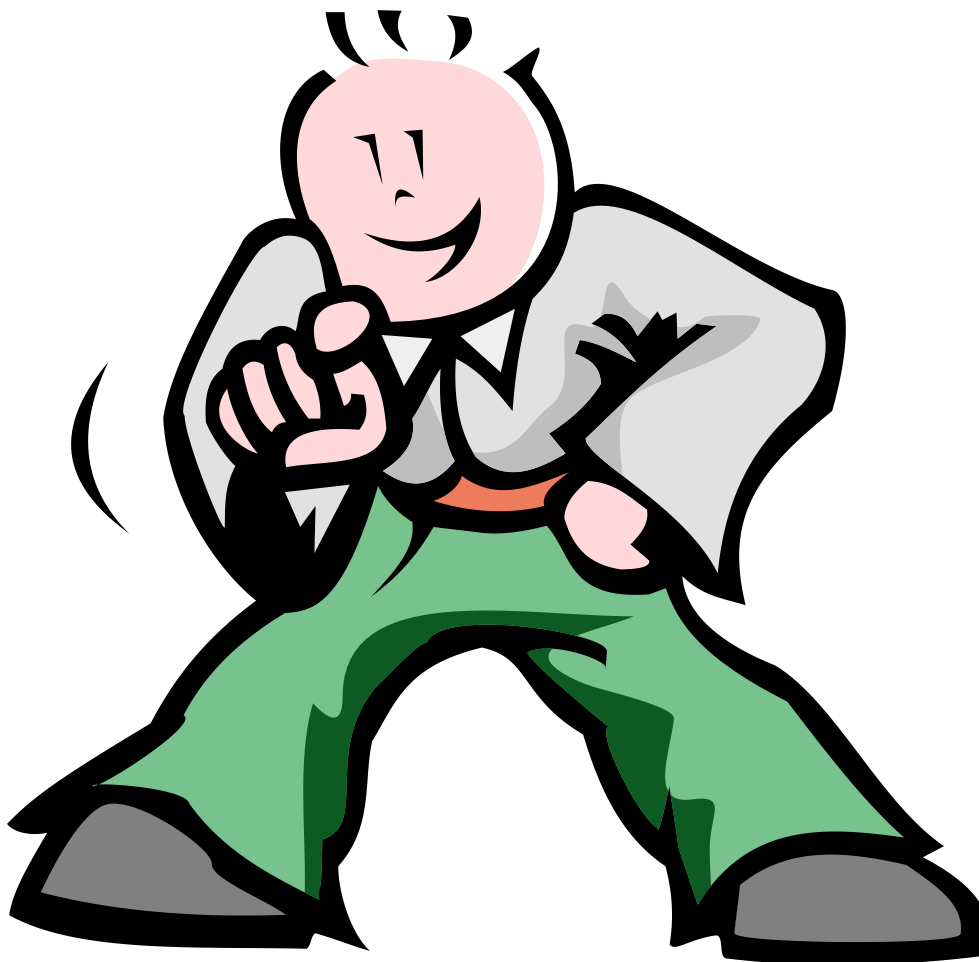
ANO	NE
-----	----

Označ správnou odpověď.

d) Jsou součástí životního minima i náklady na bydlení?

ANO	NE
-----	----

Označ správnou odpověď.

ČESKÁ REPUBLIKA, Evropa, svět

3 Česká republika, Evropa, svět

3.1 Vývoj českého státu a ústavnosti, české státní a národní symboly

9. století		Velkomoravská říše Cyril a Metoděj Středověké české království
12. - 13. století	Přemyslovci	
	1212	Zlatá bula sicilská
	1278	bitva na Moravském poli
14. století	Václav II. a III.	rozšíření státu vymření Přemyslovců po meči
	Lucemburkové	Karel IV.
15. století	Reformní hnutí	
	Jan Hus	1415 Kostnice
	1419	husitská revoluce
	1434	bitva u Lipan, Zikmund
15. - 16. století	1500 Vladislavské zřízení zemské	1. zemská ústava
	Svatováclavská smlouva	vznik prvního stavovského státu: dělení moci mezi panovníkem a představiteli stavů
16. století	Habsburkové	
17. století	1618 – 1648	třicetiletá válka
	8. 11. 1620	porážka českých stavů na Bílé hoře, dosazení Ferdinanda II. na český trůn
	1627 – 1628	Obnovené zřízení zemské: český trůn se stal dědičným habsburskému rodu
		po třicetileté válce selské bouře, válka s Turky

ČESKÁ REPUBLIKA, Evropa, svět

18. století	Novověk	
	1740 – 1780	Marie Terezie
	1780 – 1790	Josef II.
	reformy obou panovníků	zrušení nevolnictví, Toleranční patent zaručující náboženskou svobodu, povinná školní docházka
konec 18. st. – 60. léta 19. st.	národní obrození	Dobrovský, Jungmann, Palacký
první pol. 19. století	Metternichův absolutismus	
	1848	revoluce v Čechách, Metternich odvolán, požadavky českých politiků zamítnuty a nástup Bachova absolutismu
	1848 – 1859	Bachův absolutismus
	1866	prusko-rakouská válka, vytvoření Rakousko-Uherska
20. století	1906	všeobecné volební právo pro muže
	1914 – 1918	první světová válka
		zahraniční odboj: Masaryk, Beneš, Štefánik
	28. 10. 1918	vznik ČR
	30. 10. 1918	Martinská deklarace, vznik ČSR
	1920	Ústava ČR
	1918 – 1938	První republika
	30. 9. 1938	Mnichovská dohoda
	15. 3. 1939	okupace Čech a Moravy, Protektorát - E. Hácha prezident, vznik samostatného Slovenského státu

ČESKÁ REPUBLIKA, Evropa, svět

	1939 – 1945	druhá světová válka
		exil: Moskva – KSČ, Londýn – E. Beneš
	8. 5. 1945	osvobození Československa
	Únor 1948	znárodnění soukromého majetku, demise E. Beneše a nástup Gottwalda – cesta k totalitě
	50. léta 20. století	nepokoje, inflace, boj o charakter republiky, “Pražské jaro”- Dubček, obrodný proces
	1960	Ústava
	21. 8. 1968	okupace ČSR vojsky Varšavské smlouvy
	1969	upálení Jana Palacha
	1969 – 1989	ČSSR
	1977	Charta 77 (Havel, Patočka, ...)
	17. 11. 1989	Sametová revoluce, vláda národního porozumění, Občanské fórum
	29. 12. 1989	V. Havel – první demokraticky zvolený prezident
	duben 1990 – 31. 12. 1992	ČSFR
	1. 1. 1993	samostatné státy ČR a SR
	1999	vstup ČR do NATO
21. století	2004	vstup ČR do EU
	2008	ČR v Schengenském prostoru
	2009	ČR předsedající stát EU
	3. 11. 2009	ratifikace Lisabonské smlouvy, Václav Klaus

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ČESKÁ REPUBLIKA, Evropa, svět

Úkol č. 1:

Pojmenuj české státní symboly:

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ČESKÁ REPUBLIKA, Evropa, svět

Úkol č. 2:

Vypiš české korunovační klenoty:

ČESKÁ REPUBLIKA, Evropa, svět

3.2 Současný svět, rozdělení států, globální problémy

3.2.1 ČR a její postavení v soudobém světě

ČR je v současnosti členem asi šedesáti mezinárodních organizací. Podílí se na činnosti všech typů mezinárodních organizací, zejména těch, které fungují na území Evropy.

3.2.2 Zahranicně-politické cíle ČR:

- integrace do nejvýznamnějších politických a hospodářských mezinárodních organizací v rámci EU
- přizpůsobení se evropským normám v politické i ekonomické oblasti (neustálá jednání o přijetí či nepřijetí Ústavy EU, která by zbavila ČR části své suverenity, dosavadní nepřijetí společné evropské měny – EURA)

3.2.3 Členství ČR v mezinárodních organizacích

- Rada Evropy (politická organizace)
- Západoevropská unie (vojenská organizace)
- Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE, politicko- bezpečnostní organizace)
- Partnerství pro mír (politicko-bezpečnostní organizace)
- 1993 OSN (jako nástupnický stát bývalého Československa, které v roce 1945 patřilo k 51 zakládajícím členům)
- 1999 NATO (mírové mise v Bosně a Kosovu, boj proti terorismu v Kuvajtu a Afghánistánu)
- 2003 referendum o vstupu do EU
- 2004 vstup do EU
- 2008 Schengenská dohoda (v roce 1995 Francie, Německo, Belgie, Lucembursko, Nizozemsko vytvořily schengenský prostor: společná vízová politika vůči zemím třetího světa, kontrola vnějších hranic EU, společné zásady a ochrana při přepravě zboží, volný pohyb obyvatelstva, zrušení hraničních a letištních kontrol, jednotný přístup v otázkách migrace lidí třetích států, společná azylová politika).

ČESKÁ REPUBLIKA, Evropa, svět

3.2.4 Velmoci

- Velmoc je označení státu, který má díky své hospodářské, vojenské, diplomatické nebo kulturní moci určující vliv na mezinárodní vztahy.
- V dnešní době se za velmoci považují především členské státy Rady bezpečnosti OSN.
- Stát, který disponuje jadernými zbraněmi a je schopen je vyrábět, se označuje jako jaderná velmoc (USA, Rusko, Francie, Čína), státy, které na svém území uskutečnily jaderné zbraně: Indie, Pákistán, Severní Korea, státy, které se oficiálně nepřiznaly k vlastnictví jaderných zbraní: Izrael, Irán.

3.2.5 Supervelmoci

- Za supervelmoci byly označeny Spojené státy americké a Sovětský svaz, obě země silně ovlivňovaly své sousedy a spojence, ti tak byli považováni za tzv. sféru vlivu těchto mocností. Zatímco USA a jejich západní spojenci konstituovali NATO jako svůj obranný vojenský pakt, země RVHP ustanovily Varšavskou smlouvu. Obě společenství představovala odlišné jak politické (západní blok demokratický a kapitalistický, východní komunistický a totalitní), tak i kulturní póly, navíc měly moc i sílu zničit celý svět jaderným arzenálem.
- Na začátku 21. století jsou jedinou světovou supervelmocí Spojené státy, podle některých jsou označovány za světového hegemonu. Jako nově vznikající supervelmoc začíná být postupně uznávána Čínská lidová republika, která od druhé poloviny 90. let, díky určitým legislativním změnám podporujícím podnikání, stimuluje rozvoj své ekonomiky s každoročním růstem okolo 10 procent. V současné době začíná být i Rusko uznáváno jako supervelmoc. Mezi další potenciální supervelmoci se obvykle řadí Brazílie, Evropská unie a Indie. Některé teorie mluví i o Nigérii jako možné supervelmoci.

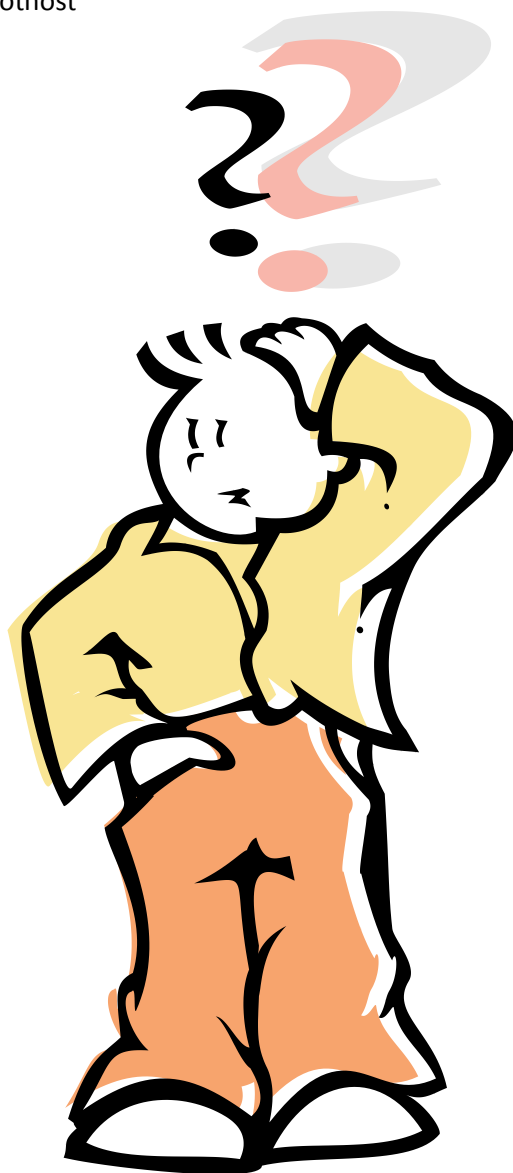
ČESKÁ REPUBLIKA, Evropa, svět

3.2.6 Vyspělý stát

- státní suverenita
- ekonomická vyspělost a samostatnost
- členství v mezinárodních organizacích.

3.2.7 Rozvojové země a jejich problémy

- ekonomický propad zejména u rozvojových zemí v Africe, zvyšování jejich státního dluhu
- materiální nouze
- bez přístupu ke kvalitnímu vzdělání, vysoká negramotnost
- bez přístupu ke zdravotní péči
- podvýživa, bez přístupu k pitné vodě (50 % lidí)
- šíření nemocí (AIDS 20 % obyvatelstva zemí Afriky).

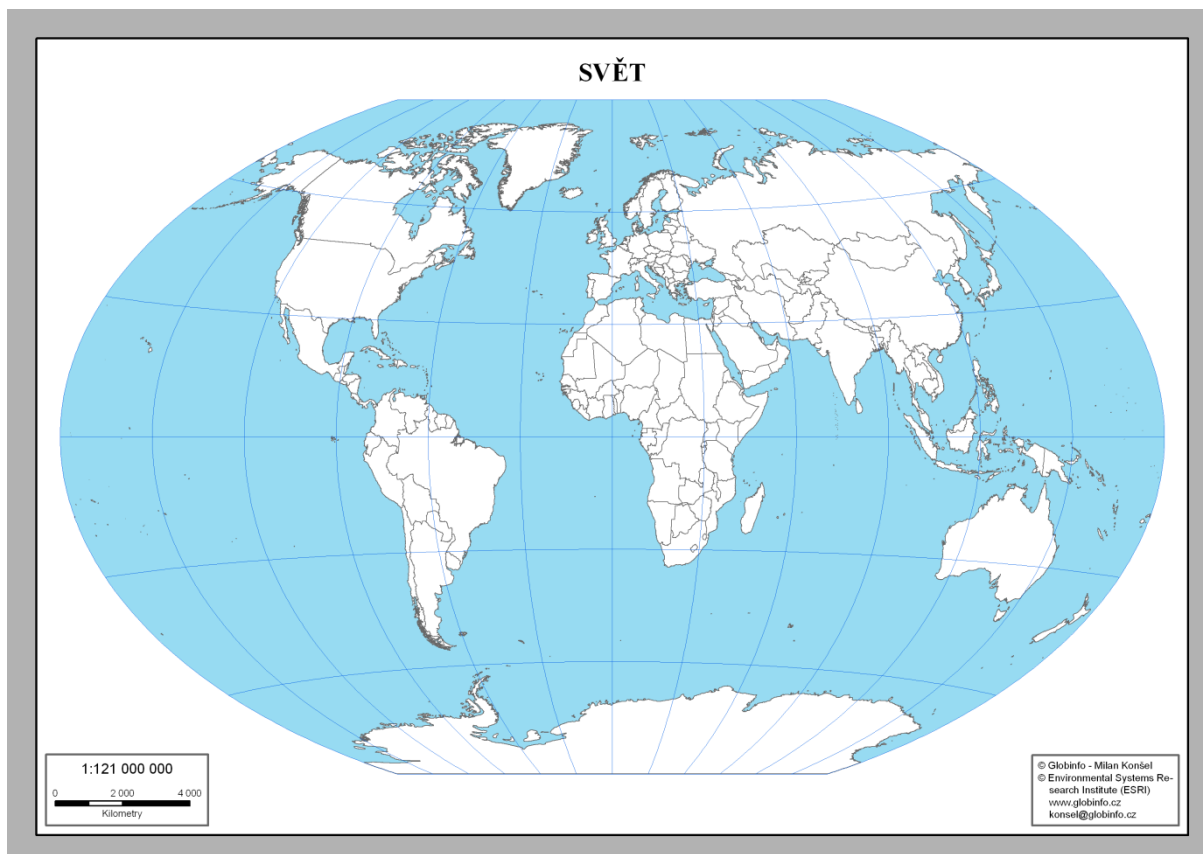

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ČESKÁ REPUBLIKA, Evropa, svět

Úkol č. 3:

Do slepé mapy zakresli velmoci (červeně), vyspělé státy (zeleně) a rozvojové země (oranžově):

3.3 Globalizace v hospodářské, kulturní a politické sféře

Globalizace je proces sblížení kultur a ekonomik různých národů a států.

Zahrnuje:

- hospodářský proces
- obchod na světových burzách
- otevření finančního trhu
- liberalizaci mezinárodního obchodu
- vznik nadnárodních společností.

ČESKÁ REPUBLIKA, Evropa, svět

3.3.1 Globální problémy

- spotřeba surovin a energie
- bohatství a chudoba světa
- populační a sociální problémy
- zhoršování kvality životního prostředí
- národní, etnická a náboženská netolerance
- terorismus a extremismus.

3.3.2 Pojmy vztahující se k tématu:

Rasové předsudky - vycházejí z nepochopení kultury a svébytnosti jiného národa.

Xenofobie - vyhrocený odpor a nedůvěra k cizincům a strach z nich.

Rasismus - pronásledování, snaha o likvidaci tzv. „méněcenné rasy“, za kterou rasisté považují etnikum s odlišnou barvou pleti.

Nacionalismus - je politický směr a ideologie vycházející z přesvědčení o výjimečnosti vlastního národa, vede k netoleranci, nepřátelství a agresi vůči jiným národům, národnostem a etnickým skupinám.

Fašismus - je nacionálně šovinistické a rasistické hnutí spojené s totalitní formou vlády.

Formy:

- italský (Benito Mussolini)
- německý (Adolf Hitler)
- španělský (generál Franko).

Genocida - zločin hromadného vyhlazování národních, etnických, náboženských a rasových skupin (během 2. světové války vyhlazování Židů a Romů v koncentračních táborech).

Šovinismus - je krajní, vyhrocený, nenávistný nacionalismus.

Antisemitismus - nenávist vůči Židům.

Ghetto - oddělená část města, kde se smělo usazovat židovské obyvatelstvo, je to násilné odloučení od ostatní společnosti.

Holocaust - vyvražďování Židů nacisty.

Náboženský fundamentalismus - je nejkonzervativnější křídlo náboženství, boj příslušníků některých náboženských skupin za zájmy své kultury formou násilné expanze a útlaku jiných kultur a vyznání.

ČESKÁ REPUBLIKA, Evropa, svět

3.4 OSN – struktura, cíle, humanitární pomoc

Obrázek č. 1: Sídlo OSN

Organizace spojených národů – posláním této mezinárodní instituce je udržování celosvětového míru a nastolení spravedlivých vztahů mezi státy. Členským státům zajišťuje suverenitu a poskytuje humanitární pomoc.

OSN byla založena 26. června 1945 na konferenci v San Francisku na základě přijetí Charty OSN 51 státy včetně Československa. Hlavní sídlo OSN je v New Yorku.

3.4.1 Orgány OSN

Rada bezpečnosti OSN

Obrázek č. 2: Rada bezpečnosti OSN1

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ČESKÁ REPUBLIKA, Evropa, svět

Úkol č. 4:

Vypiš stálé a nestálé členy RB OSN:

stálí členové:	
nestálí členové:	

Valné shromáždění OSN

Obrázek č. 3: VS OSN

Je nejvyšším orgánem OSN. První zasedání se uskutečnilo 10. ledna 1946 v Londýně, kde byla zároveň rozpuštěna Společnost národů.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ČESKÁ REPUBLIKA, Evropa, svět

Úkol č. 5:

Doplň údaje v tabulce:

Stávající předseda VS
Které otázky VS projednává
Které státy jsou ve VS zastoupeny

ČESKÁ REPUBLIKA, Evropa, svět

Mezinárodní soudní dvůr

Obrázek č. 4: Mezinárodní soudní dvůr 1

Sídlem je Palác míru v Haagu. Byl zřízen roku 1945 na základě Charty OSN jako nástupce Stálého dvora mezinárodní spravedlnosti. Hlavním právním dokumentem pro činnost soudu je Statut Mezinárodního soudního dvora, který tvoří nedílnou součást Charty OSN. Úředním jazykem je francouzština a angličtina.

Hlavním úkolem soudu je řešit spory mezi státy a podávat posudky o právních otázkách na žádost oprávněných orgánů.

Ekonomická a sociální rada

Kompetence:

- ekonomický, sociální, kulturní a zdravotní rozvoj
- dodržování lidských práv
- spolupráce s odbornými mezinárodními organizacemi
- je zřizovatelem výborů a komisí u pomocných orgánů .

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ČESKÁ REPUBLIKA, Evropa, svět

Úkol č. 6:

Doplň údaje v tabulce:

Názvy světových organizací, se kterými rada spolupracuje:	
Rada je zřizovatelem:	

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ČESKÁ REPUBLIKA, Evropa, svět

Generální tajemník OSN

Řídí práci sekretariátu a je jmenován na pětileté funkční období Valným shromážděním OSN na návrh Rady bezpečnosti.

Úkol č. 7:

Uveď jména dvou posledních generálních tajemníků OSN:

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ČESKÁ REPUBLIKA, Evropa, svět

Odborné organizace OSN

Úkol č. 8:

Z nabídky doplň údaje do tabulky:

Organizace pro výchovu, vědu a kulturu

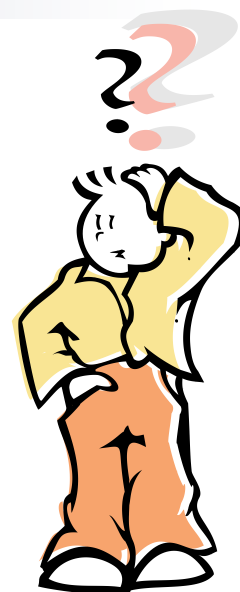
Dětský fond

Program OSN pro životní prostředí

Ochrana a zlepšování životních podmínek dětí

Šíření gramotnosti, vědní spolupráce a podpora médií a svobody tisku

Ochrana a zlepšování životního prostředí

	Název organizace	Cíl
UNICEF		
UNEP		
UNESCO		

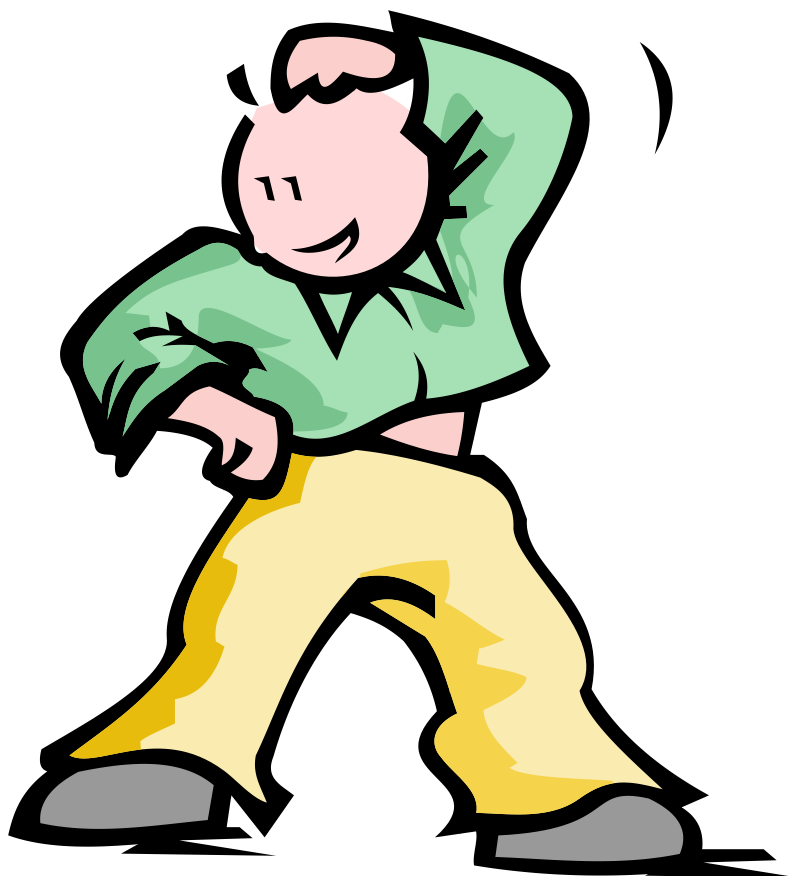
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ČESKÁ REPUBLIKA, Evropa, svět

Mírové síly OSN

Úkol č. 9:

Uveď tři místa mírových misí OSN:

SOCIÁLNÍ PSYCHOLOGIE

4 Sociální psychologie

4.1 Struktura osobnosti

4.1.1 Osobnost a individualita

Osobnost lze definovat jako příznačné a charakteristické vzorce myšlení, emocí a chování, které definují individuální osobní styl interakce s fyzickým a sociálním prostředím.

Každý jedinec se vyznačuje odlišným vzorcem schopností, přesvědčení, postojů, motivací, emocí a osobnostních rysů, které z něho činí jedinečnou bytost.

Příčinami individuálních rozdílů jsou biologické faktory a faktory prostředí. V součinnosti výchovy a dědičnosti probíhá vývoj osobnosti.

Základní faktory osobnosti:

Otevřenost Konvenční – originální

- Bojácny – odvážný
- Konzervativní – liberální

Svědomitost Bezstarostný – opatrný

- Nespolehlivý – spolehlivý
- Nedbalý – svědomitý

Extroverze Samotářský – společenský

- Tichý – mnohmluvný
- Inhibovaný – spontánní

Vstřícnost Popudlivý – srdečný

- Necitelný – soucitný
- Sobecký – nesobecký

Nepotismus Klidný – neklidný

- Odolný – zranitelný
- Jistý – nejistý

Dle Freuda dělíme osobnost na tři hlavní systémy:

ID je nejprimitivnější část osobnosti, skládá se ze základních biologických impulzů neboli pudů: potřeba jíst, pít, vylučovat, získat sexuální slast a agrese. Id hledá bezprostřední uspokojování impulzů, řídí se principem slasti: usiluje o získání slasti a vyhnutí se bolesti, a to bez ohledu na vnější okolnosti.

SOCIÁLNÍ PSYCHOLOGIE

EGO se řídí principem reality = uspokojení impulzů musí být oddáleno, dokud pro ně nenalezneme vhodné podmínky (hladové dítě musí počkat, než se jídlo připraví, mohu se vymočít, až dojdu na záchod).

SUPEREGO posuzuje, zda činy člověka jsou dobré, nebo špatné. Je to zvnitřněná reprezentace hodnot a morálky společnosti, zahrnuje svědomí.

4.1.2 Dynamika osobnosti

Podle Freuda je člověk také uzavřený energetický systém – člověk má velké množství psychické energie = **LIBIDO** (latinsky slast), přičemž sexuální pud je primární. Pokud dojde k vytěsnění zakázaného činu nebo impulzu, energie člověka si hledá ventil jinde v maskované podobě: agresivní impulzy mohou být tak přesunuty např. do výkonnostního sportu nebo sarkastického humoru.

Rovněž sny a neuróza jsou projevy psychické energie, které je bráněno v přímém vyjádření.

Jedinci, kteří jsou puzeni k tomu, aby dělali něco zakázaného, nemohou to dělat kvůli superegu a odsouzení společnosti, začínají pociťovat úzkost (maskovaná podoba impulzu) a používají obranné mechanismy, aby vzniku úzkosti zabránili nebo ji snížili. Nejčastějším mechanismem je vytěsnění (jako by se nic nestalo, zapomněl na to).

4.1.3 Osobnost: duševní a tělesná stránka, vývoj a rozvoj osobnosti

Definice osobnosti:

Člověk je živá bytost, kterou tvoří jednota duševní (vnitřní) stránky a fyzické (vnější) stránky.

Vnitřní stránka člověka: vlohy, dispozice, předpoklady.

Vnější stránka člověka: tělesná výška, konstituce, vzhled.

Osobnost je souhrn vlastností, procesů a stavů, návyků a postojů, které tvoří celistvou strukturu a dynamiku, individualitu konkrétního člověka. Každá osobnost má své jedinečné psychické, biologické a sociální vlastnosti. Je utvářena ve vztazích mezi lidmi a ve společnosti a v nich se také projevuje.

Odlišnosti osobnosti jsou způsobovány speciálními podmínkami:

- dědičnost
- vliv prostředí
- vzdělání

Strukturu osobnosti tvoří:

motivační vlastnosti: co chci – potřeby, motivy, zájmy

temperament: jak reaguji – vzrušivost nervové soustavy, intenzita prožívání

intelekt: co zvládnu – dispozice, schopnosti, dovednosti, znalosti

SOCIÁLNÍ PSYCHOLOGIE

charakter: jaký jsem – mravní principy, zásady, svědomí.

Psychická struktura osobnosti:

V ní se promítá jednota prožívání a chování, struktura je relativně stálá, ale současně dynamická, neboť se mění vývojem během života a změn životních podmínek.

Psychické jevy osobnosti:

Jsou funkcí mozku, zformovaly se vlivem společnosti, působením výchovy, mění se a vyvíjí v průběhu života.

Dělení:

- 1) **psychické vlastnosti (dispozice):** jsou relativně trvalé charakteristiky jedince, kterými se vyznačuje a které ovlivňují chování, prožívání a myšlení. Na jejich základě můžeme předvídat, jak se člověk zachová, jak bude jednat.

Dělení:

temperament: vrozený

charakter: získaný, ovlivnitelný výchovou a vzděláním

- 2) **psychické procesy:**

poznávací: vnímání, fantazie, myšlení, řeč, představy

procesy paměti: zapamatování, uchování, vybavení

motivační procesy: citové a volní

- 3) **psychické stavy**

stav pozornosti

citové stavy

Risy osobnosti

Jsou psychické vlastnosti člověka, které se projevují v jeho jednání a chování. Pro každého člověka jsou jedinečné – jsou to povahové vlastnosti (družnost, svědomitost, sebedůvěra, dominance, submisivita, ...).

SOCIÁLNÍ PSYCHOLOGIE

Intelligenční kvocient = míra rozumové úrovně

IQ = Poměr skutečného (chronologického) věku k mentálnímu věku (rozumová úroveň)

IQ v bodech

Méně než 20

20 – 49

50 – 69

70 – 79

80 – 89

90 – 109

110 – 119

120 – 139

140 a více

stupeň inteligence

idiocie

imbecilita

debilita

hranice mezi zaostalostí a normou

podprůměrná inteligence

průměrná inteligence

nadprůměrná inteligence

vysoký stupeň inteligence

genialita

4.1.4 Temperament

1) Dělení podle Hippokrata:

obrázek č. 1: Čtyři temperamenty

Čtyři temperamenty (flegmatik, choleric, sangvinik, melancholik)

Sangvinik (krev)

Vyznačuje se především přiměřenou reaktivitou; na slabé podněty reaguje slabě, na silné silně; dominuje u něho reakce typu „slaměný oheň“ tj. rychlé doznívání zážitku a rychlé změny zaměření; je přizpůsobivý, emočně vyrovnaný, ale poněkud nestálý a lehkovážný, vesele laděný, optimistický, jeho prožitky jsou spíše mělké a stejně tak i jeho city - emočně stabilní extrovert.

SOCIÁLNÍ PSYCHOLOGIE

Flegmatik (sliz; hlen)

Je emočně celkem vyrovnaný, navenek se jeví jako lhostejný, vzrušují ho jen velmi silné podněty, vykazuje stálost a vcelku spokojenost, klid až chladnokrevnost či apatii; hlubší vztahy má jen k vybraným osobám; je spíše pasivní a bez velkých životních ambicí a požadavků, nemá rád změny a pohybově je spíše úsporný - emočně stabilní introvert.

Melancholik (černá žluč)

Vyznačuje se hlubokými prožitky a spíše smutným laděním, pesimismem a strachem z budoucnosti; život je pro něj často obtížný, usiluje o klid a nesnáší vypjaté situace, vzruchy, hlučnost, jeho city jsou trvalé, ale jejich intenzita se neprojevuje navenek, žije spíše vnitřně; obtížně navazuje kontakty, vztahy, které naváže, jsou trvalé a hluboké - emočně labilní introvert.

Cholerik (žluč)

Je silně vzrušivý, má sklon k výbuchům hněvu a k agresi, těžko se ovládá a reaguje často impulzivně, nerozvážně, má sklon „prorážet hlavou zed“, je netrpělivý, panovačný, vyžaduje často od jiných ústupky, je egocentrický, soužití s ním je obtížné; emočně je labilní, city jsou u něho vyvolány snadno, navenek reaguje rychle, silně, často bez zábran - emočně labilní extrovert.

2) Dělení podle Junga:

Introvert

Člověk žijící především svým vnitřním životem, avšak velmi vnímavý ke svému okolí, přemýšlivý, empatický pozorovatel, rozvážný ve svém jednání a opatrný ve svých citech, sklony k mlčenlivosti v případě neexistence relevantního tématu, preferuje nepřímou komunikaci (e-mail, dopisy, SMS) před hovorem. Ve společnosti preferuje menší skupinky (méně než 5-10 osob) introvertních lidí. V případě nutnosti je po určitou dobu schopen se chovat extrovertně.

Extrovert

Člověk žijící navenek – povrchní a spontánní ⇒ snadno komunikuje a dokáže zahajovat a udržovat i hovor „o ničem“, jedná rozhodně a rychle až zbrkle, po citové stránce je velmi otevřený, ale jeho city jsou taktéž povrchní a je méně vnímavý ke svému okolí. Ke spokojenosti potřebuje být v centru dění, nejlépe i pozornosti, tudíž se rád objevuje na akcích s větším množstvím lidí. Často rozšířeným mýtem je tvrzení, že introvertní osobnost je nevšímavá vůči svému okolí a naopak extrovertní velmi všímavá. Ve skutečnosti je to však obráceně – extrovertní osobnost je sice schopna vjemy ze svého okolí vnímat ve velkém množství, ale méně intenzivně. Důvodem vytrvalého přežívání tohoto mýtu je skutečnost, že introvertní osobnost si sice všímá mnohem více detailů, ale nechává si je pro sebe. Zároveň však vysoká kvalita vjemů způsobuje problémy s přetížením vnitřního myšlenkového procesu a pocity zmatenosti, vyčerpání. Míra introverze též často roste s narůstajícím intelektem. Poměr introvertů a extrovertů v populaci je přibližně 1:3.

3) Dělení podle Kretschmera:

Vychází ze vztahu mezi tělesnou konstitucí a temperamentem, navazuje na Hippokratovu konstituční typologii. Podle určitých rysů těla vypracoval typologii osobností a nemocí, které tyto osobnosti ohrožují. Tato typologie byla později zpochybněna.

SOCIÁLNÍ PSYCHOLOGIE

Pyknik- cyklotymní typ

Stavba těla: menší zakulacená postava, slabé svalstvo, kulatá hlava, vyklenuté břicho, psychické vlastnosti: střídá nálady, otevřený, společenský, realistický, ohrožen maniodepresivními duševními onemocněními (střídání nálad bez vnější příčiny - nálady jsou nepřiměřeně dlouhé a nedají se ovlivnit vůlí).

Astenik (leptosom) - schizotymní typ

Stavba těla: vysoký, štíhlý, úzká ramena, slabé svalstvo, ostrý profil, psychické vlastnosti: uzavřený, jednostranně zaměřený, idealista, málo přizpůsobivý, ohrožen schizofrenií (bludné představy, halucinace, rozpad osobnosti).

Atletik (ixotym) - viskózní typ

Stavba těla: silně vyvinutá kostra, výrazné svalstvo, široký hrudník, menší lebky s protáhlým obličejem, psychické vlastnosti: klidný, přizpůsobivý, těžkopádný, není průkazný sklon k některým z duševních onemocnění.

Vývoj osobnosti = socializace:

je to dynamický, vnitřně integrovaný proces uvědomování si sebe sama v průběhu sociálního života.

Prostředky: zkušenost, učení, poznávání.

Činitelé: rodina, kolektiv, škola, společnost.

4.2 Mezilidské vztahy a komunikace

Sociální komunikace je proces, v jehož rámci se sdělují či vyměňují informace, jedná se o typ sociální interakce.

4.2.1 Dělení komunikace:

- *verbální (slovní)*
- *neverbální* (mimoslovní komunikace: gesta, mimika, tón hlasu, pozice těla).

Neverbální komunikace je souhrn mimoslovních sdělení, která jsou vědomě nebo nevědomě předávána člověkem k jiné osobě nebo lidem.

Neverbální projevy se obvykle dělí:

Haptika (kontakt hmatem).

Chronemika (zacházení člověka s časem, např. jak s časem hospodaří, jak je dochvilný).

Kinetika, jejíž součástí je *gestika* (pohyby těla a jejich koordinace).

SOCIÁLNÍ PSYCHOLOGIE

Mimika (pantomima, oční kontakt) vyjadřuje *sedm primárních emocí*:

šťěstí – nešťěstí

neočekávané překvapení – splněné očekávání

strach a bázeň – pocit jistoty

radost – smutek

klid – rozčilení

spokojenost - nespokojenost až znechucení

zájem – nezájem

Paralingvistika (tón, hlasitost a intonace řeči).

Posturologie (sdělování jednotlivými částmi těla, např. naklonění hlavy).

Proxemika (vzdálenost mezi lidmi při komunikaci).

obrázek č. 2: Mimika tváře

Pokusy G. Duchenne s mimikou tváře (1862)

SOCIÁLNÍ PSYCHOLOGIE

Prostřednictvím neverbální komunikace si s druhými lidmi předáváme informace o tom, jak vnímáme sami sebe, jak svého partnera, a o vlastních emocích, napětí a rozpoložení. Neverbální signály vysíláme většinou podvědomě a přijímáme je také podvědomě. Mnozí z nás však pod tlakem konvenční morálky předstírají, že jsme jim sympatičtí, že je něco zajímavá, že všemu rozumí apod. Pak se snaží přizpůsobit i mimoslovní komunikaci předstíranému dojmu. Podívejme se například do novin na fotografie politiků: mnoho z nich používá naučeného gesta otevřených dlaní, které mimoslovně vyjadřují „nemám zbraň, jdu do toho s čistými, přátelskými úmysly“. Často je patrné, že je to naučené a záměrně použité gesto, které má vyslat pozitivní signály.

Při „čtení“ mimoslovní komunikace se nelze spoléhat jen na výraz obličeje. Může poskytnout cenné informace, ale mnohé může být účelově předstírané. Pokud se chceme orientovat podle řeči těla druhých lidí, pak si můžeme být jisti pouze tehdy, když jsou alespoň tři projevy mimoslovní komunikace v souladu, vyjadřují totéž, když tři signály vyjadřují například rozpaky, pohodu, nervozitu, agresivitu nebo oddanost. Jako pozitivní signály řeči těla, které vyjadřují vnitřní klid a vyrovnanost, můžeme vnímat, když druhý člověk klidně a volně využívá prostor, který má k dispozici, má uvolněný postoj, nesouměrné posazení, vizuální kontakt a působí přirozeně.

Jako negativní signály typu „něco není v pořádku“, můžeme hodnotit nevyužívání prostoru, nervózní projevy, manipulaci s předměty, roztěkanost, neklid, dotýkání se obličeje, zaťaté pěsti, upjatost, afektovaný projev. Nervozitu poznáme podle rukou a podle nohou - podle podvědomých pohybů, kterými druhá osoba uvolňuje svoje napětí. Ti, co nemluví pravdu či předstírají, mívají méně gestikulace a více tzv. autokontaktů (mnou si ruce, tahají se za uši, nos, dotýkají se tváří). Na nepřátelství lze usuzovat podle agresivních pohybů rukou a nohou, někdy i úst, podle sevřených pěstí, chladného pohledu apod.

Signály sdělující, že partner chce uzavřít dohodu, jsou náhlé uvolnění napětí, zvýšený zrakový kontakt, přiblížení se. Pokud s námi někdo psychicky vyloženě „ladí“, pak se to projeví i souladem, zrcadlením, mimoslovní komunikací. Můžeme pozorovat stejnou polohu těla, podobné držení hlavy, ramen a rukou, podobné tempo a hlasitost řeči, podobnou dynamiku těla. S takovým člověkem jsme si sympatičtí a oba máme dobrou vůli spolupracovat s tím druhým.

SOCIÁLNÍ PSYCHOLOGIE

Sociální komunikace – neverbální komunikace / řeč těla

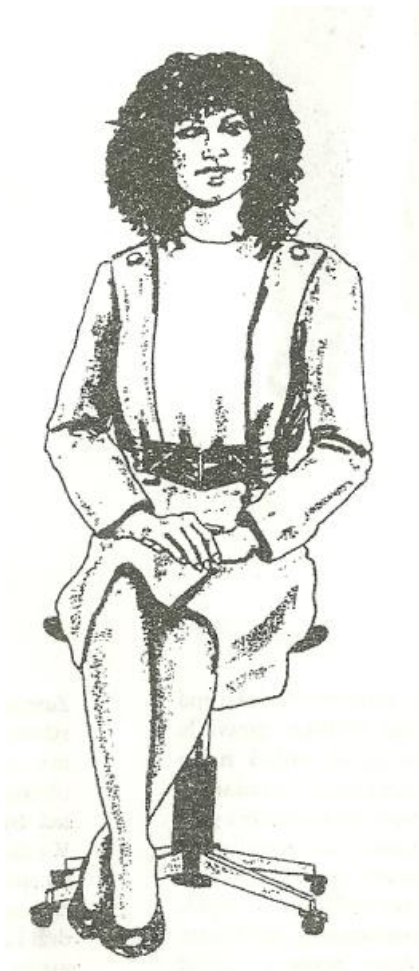

Nepřístupná – tuto polohu při sezení používají výlučně ženy. Žena na obrázku se uzavřela a nejraději by se skryla. Základní dojem – bojácná a plachá žena. Ten, kdo ji chce vytáhnout z ulity, musí se o to pokusit velmi jemným způsobem.

Pootočené držení těla: nohy jsou napjaté jako pružina. To vyjadřuje pocit ženy, která je připravena ke skoku. Ve skupině lidí je určitě nová. Pootočené držení těla prozrazuje její protichůdné pocity: na jedné straně bariéra z nohou vyjadřuje obrannou pozici, na druhé straně připravenost ke skoku vyjadřuje radost z kontaktu.

SOCIÁLNÍ PSYCHOLOGIE

Spoutaná: Zkřížené nohy signalizují pocit spoutanosti, nepohyblivosti a svázanosti. V této poloze mají ženy kolena přitlačena k sobě, muži od sebe. V každém případě pozice vyjadřuje negativní postoj. Žena na obrázku si nevěří, nechce nic riskovat a ze židle se ani nepohne.

Naškrobená: Ruce leží nepřírozně v klíně. Nemá odvahu protestovat. Potřebuje určit směr, kterým má jít. Ve všech životních situacích hledá jistotu.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

SOCIÁLNÍ PSYCHOLOGIE

Není dojatý, ale ani průhledný: Ruce má schované hluboko v kapsách kalhot, nejsou tedy v zorném poli. Jeho postoj neprozrazuje ani pozitivní ani negativní reakce. Nedovolí, abyste se mu dívali do karet. Ruce v kapsách vytvářejí dobrou bariéru.

Těžko si ho získáte: Muž na obrázku má zkřížené paže. Paže křížíme zpravidla tehdy, když pocítujeme chlad nebo nepohodu. Zahříváme vlastně sami sebe. „Sebezahřívání“ muže však vytváří z paží bariéru. Když v rozhovoru použije váš partner toto gesto, můžete si být jisti, že zaslechl něco, co ho zarazilo. Pokud u něho chcete něco dosáhnout, měli byste zjistit příčinu tohoto gesta a změnit taktiku. V opačném případě narazíte na bariéru a nedosáhnete nic

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

SOCIÁLNÍ PSYCHOLOGIE

Zasažené sebevědomí: Muž na obrázku je středem pozornosti, a jak se zdá, nedá mu to žádnou radost. Takto stojí obžalovaný před soudem nebo muž, který má být vyznamenaný anebo povýšený. V každém případě potřebuje úkryt. Obal na spisy mu slouží jako bariéra. Sako má zapnuté, to signalizuje napětí. Trochu se drží i za ruce, Potřebuje mít krásný pocit jistoty, kterou má dítě, když se drží matčiny ruky.

Nedá se získat: U muže dominuje negativní dojem z přednášky nebo vystoupení. Palec pod bradou naznačuje skutečné pocity: kritiku. Kromě toho je tento pán za stolem unuděný – podepírá si rukou hlavu.

SOCIÁLNÍ PSYCHOLOGIE

Umí to lépe: Když otevře ústa, zaručeně vám udělí několik dobrých rad. Je pevně přesvědčený, že jen jeho návrhy jsou dobré a všichni ostatní je musí akceptovat. Umělecký výtvar z prstů znamená v řeči lidského těla uvažování a je symbolem složitých myšlenkových pochodů.

Není to zajímavé, ale ... Muž zvažuje určitou myšlenku, chce posoudit danou situaci. Vyjadřují sklopená víčka. Nechce být nějakou dobu vyrušovaný, potřebuje být se svými myšlenkami sám. Hlava je uvolněná, bez opory.

SOCIÁLNÍ PSYCHOLOGIE

4.2.2 Komunikační systémy

Rozvoj komunikačních systémů ovlivňuje pokrok lidstva:

- znamení a signály
- mluvení
- psaní
- tisk
- masová komunikace.

Znaky masové komunikace:

- jednosměrná, bez zpětné vazby
- příjemce je anonymní nebo žádný
- skupina příjemců je různorodá.

Druhy:

- noviny, rozhlas, televize, internet (mají velký vliv na společnost jako celek), jsou to tzv. masmédia, hromadné sdělovací prostředky, které slouží k předávání informací najednou velkým skupinám obyvatelstva.

Funkce:

- orientační a informační (zdroj informací a dezinformací)
- interpretační (výklad souvztažností, manipulují a ovlivňují veřejné mínění)
- veřejná kontrola, tzv. investigativní žurnalistika, odhaluje nepříjemné skutečnosti spojené s vládnoucími a vlivnými skupinami
- socializační (shromažďují informace pro další generace)
- zábavní a oddechová (komerce, snížení úrovně kultury).

Nezávislost médií:

- objektivita zpravodajství
- možnost kritiky státu a politických rozhodnutí (satira).

4.2.3 Sociální komunikace

Osou každé společnosti jsou vztahy mezi lidmi, tvoří sociální strukturu = síť vztahů, pozic a rolí ve společnosti.

SOCIÁLNÍ PSYCHOLOGIE

Sociální pozice (společenský status):

hodnota postavení, které člověk zaujímá v nějakém sociálním útvaru, je vázáno s výkonem určité sociální role.

Sociální role:

soubor očekávaného chování člověka, odráží jeho postavení ve společnosti, člověk je tím, co se od něj v daném postavení očekává.

Například:

žena – role: matky, dcery, manželky, učitelky, trenérky, ...

s těmito rolemi se může buď identifikovat, nebo je hrát.

Sociální pozice:

Je postavení jednotlivce ve společnosti, v zaměstnání, v kolektivu atd., které je dáno vzděláním, zkušenostmi, úspěchy apod.

Člověk ví, že druzí od něj očekávají, že se bude chovat určitým způsobem, a proto se tak chová. Pokud by se choval jinak, druzí by vůči němu použili negativní sankce, aby ho donutili chovat se tak, jak je žádoucí.

Kulturní konformita, sociální řád a stabilita společnosti

Jedná se o konfrontaci reálného chování jedince či skupiny s obecně závaznými a uznávanými hodnotami a normami. Sociální kontrolu pak udržují sociální sankce, jejichž cílem je, aby se nekontrolovatelné, deviantní chování přiblížilo co nejvíce ke kulturním standardům (neuvědomělá kontrola po celý život formou otázek: „kam jdeš, s kým, kdy se vrátíš, co bylo ve škole atd.“).

Druhy sociální komunikace:

1) Konflikt. Řešení konfliktů, vyjednávání

- sociologický pohled

Podle amerického sociologa Roberta K. Mertona:

Konflikt rolí:

- v rámci jedné role (jedinec se nedokáže vyrovnat s požadavky ostatních)
- mezi rolemi (očekávané jednání v rámci jedné role je v rozporu s očekávaným chováním v rámci druhé role)
- já versus role (rozpor mezi potřebami jedince a očekávaným chováním vyplývajícím z role).

Řešení:

- konformismus (bezproblémová adaptace, snadné přizpůsobení se)
- inovace (přijetí hodnot a norem novými prostředky: pokrok, destrukce)
- ritualismus (jedinec lpí na osvědčených postupech bez zřetele na potřeby a cíle společnosti)
- formy úniku (jedinec ignoruje postupy k dosažení cílů)

SOCIÁLNÍ PSYCHOLOGIE

- vzpoura (jedinec nepřijímá cíle a hodnoty, ani prostředky k jejich dosažení, protestuje)
- psychologický pohled (snaha člověka o sebeuplatnění, sebeprosazení a uplatnění svých práv na základě uvědomění si hodnoty své a také hodnoty lidí kolem sebe = asertivní chování).

2) Agresivní jednání: zlost, převaha, útok

Je spojeno s dominancí a projevuje se: osočováním, obviňováním, zesměšňováním, hádkou, ironií, nedokončenou větou, kritizováním, narážkami, pomluvami, intrikami, lží a podvody.

3) Pasivní jednání: strach, podřízení se, ústup

Je spojeno s celkovou pasivitou a podřízeností, neschopností cokoli odmítnout a neschopností o cokoli požádat, nechat sebou manipulovat, projevuje se: nesamostatností, neustálým vysvětlováním svého jednání, neschopností se rozhodnout, neschopností vyjádřit své názory a stát za nimi, potřeba, aby nás všichni měli rádi, neschopnost vyrovnat se s kritikou, přísné a trýznivé sebeanalýzy.

4) Asertivní chování

Asertivita je schopnost (dovednost) prosazovat vlastní názor, stanovisko nebo zájem. Považuje se za důležitou komunikační dovednost. Často se překládá jako sebeprosazení.

Jako komunikační styl a strategie se asertivita liší od agrese i pasivity. Pro rozlišení těchto tří konceptů je důležité pochopit, jak se chovají ke stanoviskům svým a cizím. Pasivní řečníci nebrání svoje vlastní názory, a dovolují tak agresivnějším lidem, aby je poškodili či manipulovali. Také většinou nezkoušejí přesvědčit někoho o svém stanovisku. Na druhé straně agresivní lidé nerespektují názory ostatních a jsou ochotni je i poškodit při jejich přesvědčování. Osoba, která komunikuje asertivně, se nebojí vyslovit svoje myšlenky ani přesvědčovat ostatní, ale respektuje ostatní a jejich stanoviska. Proti agresivním útokům se však brání.

Znaky asertivního chování:

- vyjadřování svých myšlenek a pocitů přiměřenou formou
- umění požádat o laskavost
- umění říci „ne“ a přijmout odmítnutí bez pocitu urážky
- reagování na kritiku
- být taktní
- umění zastavit se na chvíli, uvolnit se a zapřemýšlet
- asertivní techniky
- pokažená gramofonová deska
- otevřené dveře
- dotazování na negativa
- selektivní ignorování
- přijatelný kompromis
- volné informace
- asertivní desatero a lidské pověry

ODKAZY A zdroje

5 Odkazy a zdroje

České kliparty – Zoner 1994 – 2009 ZONER software a.s.

Kapitola 1

<http://portal.mpsv.cz/upcr/oup>

Kapitola 2

<http://zivotni-minimum.eu/>

<http://zivotni-minimum.eu/zivotni-a-existencni-minimum-2011/>

Kapitola 3

http://cs.wikipedia.org/wiki/St%C3%A1tn%C3%AD_symboly_%C4%8Cesk%C3%A9_republiky

http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%A9_korunova%C4%8Dn%C3%AD_klenoty

obrázek slepé mapy str. 24

<http://www.stiefel-eurocart.cz/tovar/1.jpg>

obrázek č. 1: sídlo OSN str. 26

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/b/bd/United_Nations_HQ_-_New_York_City.jpg/240px-United_Nations_HQ_-_New_York_City.jpg

obrázek č. 2: Rada bezpečnosti str. 26

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/0/01/UNSC_Summit_2005.jpg/220px-UNSC_Summit_2005.jpg

obrázek č. 3: VS OSN str. 27

<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/c/c1/Unpicture.jpg/220px-Unpicture.jpg>

ODKAZY A zdroje

obrázek č. 4: Mezinárodní Soudní dvůr str. 29

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/f/fb/International_Court_of_Justice.jpg/250px-International_Court_of_Justice.jpg

http://cs.wikipedia.org/wiki/Ekonomick%C3%A1_a_soci%C3%A1ln%C3%AD_rada_OSN

http://cs.wikipedia.org/wiki/Gener%C3%A1ln%C3%AD_tajemn%C3%ADk_OSN

http://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_m%C3%ADrov%C3%BDch_operac%C3%AD_OSN

Kapitola 4

ATKINSON, Rita L. *Psychologie*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-640-3.

HERMANN, Marek. *Vybrané kapitoly z psychologie*. Bílovec: G MK Bílovec, 1994.

obrázek č. 1: Čtyři temperamenty str. 37

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/a/ab/Four_temperaments_-_2.svg/391px-Four_temperaments_-_2.svg.png

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Temperament>

obrázek č. 2: Mimika tváře str. 40

<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/0/08/Duchenne-FacialExpressions.jpg/502px-Duchenne-FacialExpressions.jpg>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Mimika>

obrázek č. 3: řeč těla str. 42-46

HERMANN, Marek. *Vybrané kapitoly z psychologie*. Bílovec: G MK Bílovec, 1994.